

I. DISPOSICIONS GENERALS

CAP DE L'ESTAT

7045 *Llei 12/2015, de 24 de juny, en matèria de concessió de la nacionalitat espanyola als sefardites originaris d'Espanya.*

FELIPE VI

REI D'ESPANYA

A tots els qui vegem i entenguen esta llei.

Sapieu: que les Corts Generals han aprovat la llei següent i jo la sancione:

PREÀMBUL

I

Es denominen sefardites els jueus que van viure a la península Ibèrica i, en particular, els seus descendents, aquells que després dels edictes de 1492 que compelen a la conversió forçosa o a l'expulsió van prendre esta dràstica via. Esta denominació procedix de la veu «Sefarad», paraula amb què es coneix Espanya en llengua hebrea, tant clàssica com contemporània. En veritat, la presència jueua en terres ibèriques era ferma i mil·lenària, palpable encara hui en vestigis de verb i de pedra. No obstant això, i per imperatiu de la història, els jueus van tornar a emprendre els camins de la diàspora, agregant-se o fundant comunitats noves sobretot al nord d'Àfrica, als Balcans i a l'Imperi Otomà.

Els fills de Sefarad van mantindre un cabal de nostàlgia immune a l'esdevindre de les llengües i de les generacions. Com a suport van conservar el ladí o l'haketia, espanyol primigeni enriquit amb els préstecs dels idiomes d'acollida. En el llenguatge dels seus avantpassats imitaven els resos i les receptes, els jocs i els romanços. Van mantindre els usos, van respectar els noms que tantes vegades invocaven la forma del seu origen, i van acceptar sense rancor el silenci de l'Espanya engrunsada en l'oblit.

La memòria i la fidelitat han romàs al llarg dels temps en una nombrosa comunitat que va merèixer l'honor de rebre el seu reconeixement amb el premi Príncep d'Astúries de la Concòrdia en 1990. Va ser una decisió animada pel desig de contribuir, després de quasi cinc segles d'allunyament, a un procés de concòrdia que convoca les comunitats sefardites al retrobament amb els seus orígens, obrint-los per sempre les portes de la seua antiga pàtria. L'atorgament d'este premi havia sigut precedit, poc abans, per un esdeveniment històric: la primera visita d'un rei d'Espanya a una sinagoga. Va ser l'1 d'octubre de 1987 en el temple sefardita Tifereth Israel de Los Angeles, Califòrnia.

En les albors del segle XXI, les comunitats sefardites del món s'enfronten a nous desafiaments: algunes van quedar malparades sota la fúria dels totalitarismes, altres van optar pels camins de retorn a la seua enyorada Jerusalem; totes albiren una identitat pragmàtica i global en les generacions emergents. Palpita en tot cas l'amor cap a una Espanya conscient finalment del bagatge històric i sentimental dels sefardites. S'antulla just que este reconeixement es nodrisca dels oportuns recursos jurídics per a facilitar la condició d'espanyols als que es van resistir, zelosa i prodigiosament, a deixar de ser-ho a pesar de les persecucions i patiments que iniquament van patir els seus avantpassats fins a la seua expulsió en 1492 de Castella i Aragó i, poc de temps després, en 1498, del regne de Navarra. L'Espanya de hui, amb la present llei, vol fer un pas ferm per a aconseguir el retrobament de la definitiva reconciliació amb les comunitats sefardites.

II

La formació a Espanya d'un corrent d'opinió favorable als sefardites prové de temps d'Isabel II, quan les comunitats jueves van obtindre llicències per a posseir cementeris propis, per exemple, a Sevilla i, més tard, l'autorització per a obrir algunes sinagogues.

Sent ministre d'estat Fernando de los Rios es va estudiar per la Presidència del Govern la possibilitat de concedir, de manera generalitzada, la nacionalitat espanyola als jueus sefardites del Marroc, però es va abandonar la idea per l'oposició que es va trobar en alguns mitjans magribins. També és de justícia reconèixer que en 1886, a impulsos de Práxedes Mateo Sagasta, i en 1900 sota la promoció del senador Ángel Pulido, es va iniciar un acostament als sefardites, fruit del qual el govern va autoritzar l'obertura de sinagogues a Espanya, la fundació de l'Aliança Hispano-Hebrea a Madrid en 1910 i la constitució de la Casa Universal dels Sefardites en 1920. Tot això va reforçar els vincles entre els sefardites i Espanya.

Històricament, la nacionalitat espanyola també la van adquirir els sefardites en circumstàncies excepcionals. Exemple d'això va ser el Reial Decret de 20 de desembre de 1924, en l'exposició de motius del qual s'al·ludix als «antics protegits espanyols o descendents d'estos i, en general, als individus pertanyents a famílies d'origen espanyol que en alguna ocasió han sigut inscrites en registres espanyols i estos elements hispans, amb sentiments arrelats d'amor a Espanya, per desconeixement de la llei i per altres causes alienes a la seua voluntat de ser espanyols, no han aconseguit obtindre la nostra nacionalitat». S'obria així un procés de naturalització que permetia als sefardites obtindre la nacionalitat espanyola dins d'un termini que es va prolongar fins a 1930. A penes tres mil sefardites van exercitar eixe dret. No obstant això, després de finalitzat el termini, molts van rebre la protecció dels cònsols d'Espanya inclús sense haver obtingut pròpiament la nacionalitat espanyola.

El transcurs de la II Guerra Mundial va situar sota l'administració alemanya a aproximadament dos-cents mil sefardites. Florents comunitats d'Europa Occidental i, sobretot, dels Balcans i Grècia van patir la barbàrie nazi amb xifres esglaiadores com els més de cinquanta mil morts de Salònica, una ciutat de profunda arrel sefardita. El sacrifici brutal de milers de sefardites és el vincle imperible que unix Espanya amb la memòria de l'Holocaust.

El Reial Decret de 20 de desembre de 1924 va tindre una utilitat inesperada en què probablement no van pensar els seus redactors: va ser el marc jurídic que va permetre a les legacions diplomàtiques espanyoles, durant la Segona Guerra Mundial, donar protecció consular a aquells sefardites que havien obtingut la nacionalitat espanyola a l'empara d'eixe decret. L'esperit humanitari d'estos diplomàtics va ampliar la protecció consular als sefardites no naturalitzats i, en últim terme, a molts altres jueus. És el cas, entre altres, d'Ángel Sanz Briz a Budapest, de Sebastián de Romero Radigales a Atenes, de Bernardo Rolland de Miotta a París, de Julio Palencia a Sofia, de José de Rojas y Moreno a Bucarest, de Javier Martínez de Bedoya a Lisboa, o d'Eduardo Propper de Callejón a Bordeus. Milers de jueus van escapar així de l'Holocaust i van poder refer les seues vides.

III

En l'actualitat hi ha dos vies perquè els sefardites puguin obtindre la nacionalitat espanyola. Primer, provant la seua residència legal a Espanya durant almenys dos anys, assimilant-se ja en estos casos als nacionals d'altres països amb una especial vinculació amb Espanya, com les nacions iberoamericanes. I, en segon lloc, per carta de naturalesa, atorgada discrecionalment, quan en l'interessat concórren circumstàncies excepcionals. Com a corol·lari, la llei concreta ara que concorren aquelles circumstàncies excepcionals a què es referix l'article 21 del Codi Civil, en els sefardites originaris d'Espanya, que proven la dita condició i la seua especial vinculació amb Espanya. Així mateix determina els requisits i condicions a tindre en compte per a la justificació d'aquella condició. Amb això se satisfà una legítima pretensió de les comunitats de la diàspora sefardita els avantpassats de la qual es van veure forçats a l'exili. Entre la documentació sol·licitada

adquirix singular rellevància el certificat expedit per la Federació de Comunitats Jueues d'Espanya, en coherència amb el contingut de l'Acord de Cooperació amb l'Estat aprovat per la Llei 25/1992, de 10 de novembre.

Així mateix, és necessari procedir també, com a complement de l'anterior, a la reforma de l'article 23 del Codi Civil per a evitar que per a adquirir la nacionalitat espanyola hagen de renunciar a la prèviament ostentada. Fins al moment, els sefardites són els únics als quals, concedint-se'ls la nacionalitat amb dos anys de residència se'ls obliga a esta renúncia.

En definitiva, la present llei pretén ser el punt de trobada entre els espanyols de hui i els descendents dels que van ser injustament expulsats a partir de 1492, i es justifica en la comuna determinació de construir junts, enfront de la intolerància de temps passats, un nou espai de convivència i concòrdia, que reobriga per sempre a les comunitats expulsades d'Espanya les portes del seu antic país.

IV

La norma s'estructura en dos articles, quatre disposicions addicionals, una disposició transitòria i sis disposicions finals.

Article 1. Concessió de la nacionalitat espanyola per carta de naturalesa als sefardites originaris d'Espanya.

1. Als efectes previstos en l'apartat 1 de l'article 21 del Codi Civil, pel que fa a les circumstàncies excepcionals que s'exigixen per a adquirir la nacionalitat espanyola per carta de naturalesa, s'entén que estes circumstàncies concorren en els sefardites originaris d'Espanya que proven la dita condició i una especial vinculació amb Espanya, encara que no tinguen residència legal al nostre país.

2. La condició de sefardita originari d'Espanya s'acreditarà pels següents mitjans probatoris, valorats en el seu conjunt:

- a) Certificat expedit pel president de la Comissió Permanent de la Federació de Comunitats Jueues d'Espanya.
- b) Certificat expedit pel president o càrrec anàleg de la comunitat jueua de la zona de residència o ciutat natal de l'interessat.
- c) Certificat de l'autoritat rabínica competent, reconeguda legalment en el país de la residència habitual del sol·licitant.

L'interessat podrà acompanyar un certificat expedit pel president de la Comissió Permanent de la Federació de Comunitats Jueues d'Espanya que avale la condició d'autoritat de qui ho expedix. Alternativament, per a acreditar la idoneïtat dels documents mencionats en les lletres b) i c) el sol·licitant haurà d'aportar:

- 1r. Còpia dels estatuts originals de l'entitat religiosa estrangera.
- 2n. Certificat de l'entitat estrangera que continga els noms dels que n'hagen sigut designats representants legals.
- 3r. Certificat o document que acredite que l'entitat estrangera està legalment reconeguda en el seu país d'origen.
- 4t. Certificat emés pel representant legal de l'entitat que acredite que el rabí firmant ostenta, efectivament i actualment, esta condició d'acord amb els requisits establits en les seues normes estatutàries.

A més, els documents a què fan referència els paràgrafs anteriors, llevat del certificat expedit pel president de la Comissió Permanent de la Federació de Comunitats Jueues d'Espanya, es trobaran, si és el cas, degudament autoritzats, traduïts al castellà per un traductor jurat i hi haurà de figurar la Postil·la de l'Haia o el segell de la legalització corresponent.

d) Acreditació de l'ús com a idioma familiar del ladí o «haketia», o per altres indicis que demostren la tradició de pertinença a tal comunitat.

e) Partida de naixement o la «ketubah» o certificat matrimonial en el qual conste la seua celebració segons les tradicions de Castella.

f) Un informe motivat, emés per entitat de competència suficient, que acredite la pertinença dels cognoms del sol·licitant al llinatge sefardita d'origen espanyol.

g) Qualsevol altra circumstància que demostre fefaentment la seua condició de sefardita originari d'Espanya.

3. L'especial vinculació amb Espanya s'acreditarà pels següents mitjans probatoris, valorats en el seu conjunt:

a) Certificats d'estudis d'història i cultura espanyoles expedits per institucions oficials o privades amb reconeixement oficial.

b) Acreditació del coneixement de l'idioma ladí o «haketia».

c) Inclusió del peticionari o de la seua ascendència directa en les llistes de famílies sefardites protegides per Espanya, que, en relació amb Egipte i Grècia, fa referència al Decret Llei de 29 de desembre de 1948, o d'aquells altres que van obtindre la seua naturalització per la via especial del Reial Decret de 20 de desembre de 1924.

d) Parentiu de consanguinitat del sol·licitant amb una persona de les mencionades en la lletra c) anterior.

e) Realització d'activitats benèfiques, culturals o econòmiques a favor de persones o institucions espanyoles o en territori espanyol, així com aquelles que es realitzen en suport d'institucions orientades a l'estudi, conservació i difusió de la cultura sefardita.

f) Qualsevol altra circumstància que demostre fefaentment la seua especial vinculació amb Espanya.

4. En tot cas, s'haurà d'aportar un certificat de naixement degudament legalitzat o postil·lat i, si és el cas, traduït.

5. Així mateix, l'acreditació de l'especial vinculació amb Espanya exigirà la superació de dos proves.

La primera prova acreditarà un coneixement bàsic de la llengua espanyola, nivell A2, o superior, del Marc Comú Europeu de Referència per a les Llengües del Consell d'Europa, per mitjà de la superació d'un examen per a l'obtenció d'un diploma espanyol com a llengua estrangera DELE de nivell A2 o superior.

En la segona prova s'avaluarà el coneixement de la Constitució Espanyola i de la realitat social i cultural espanyoles.

Estes proves seran dissenyades i administrades per l'Institut Cervantes en les condicions que s'establiran reglamentàriament.

Els sol·licitants nacionals de països o territoris en què l'espanyol siga idioma oficial estaran exempts de la prova de domini de l'espanyol però no de la de coneixements constitucionals i socioculturals.

Només hauran de realitzar l'examen DELE i la prova de coneixement de la Constitució Espanyola i la realitat social i cultural espanyoles, els majors de díhuit anys i persones que no tinguen capacitat modificada judicialment. Els menors i persones amb capacitat modificada judicialment en queden exempts i hauran d'aportar certificats dels seus centres de formació, residència, acollida, atenció o educació especial en què, si és el cas, hagen estat inscrits.

Article 2. *Procediment.*

1. El procediment de concessió de nacionalitat regulat en esta llei serà electrònic. La sol·licitud es formularà en castellà i anirà dirigida a la Direcció General dels Registres i del Notariat. En l'acte es facilitarà al sol·licitant un número identificador de la seua sol·licitud.

2. La sol·licitud es remetrà telemàticament al Consell General del Notariat. Este consell, a través de les vies que establisca, li donarà curs tenint en compte les preferències

manifestades per l'interessat, i determinarà el notari competent per a valorar la documentació aportada.

3. Examinats els documents, quan es considere inicialment justificada la condició de sefardita originari d'Espanya així com l'especial vinculació amb Espanya del sol·licitant, el notari concertarà amb este la seua compareixença de la qual s'alçarà acta. A esta s'incorporaran els documents originals probatoris aportats per l'interessat als quals es referix l'article anterior, degudament traduïts si és el cas, i, per als sol·licitants majors d'edat, el certificat o certificats d'antecedents penals corresponents al seu país d'origen i d'aquells on haja residit en els últims cinc anys immediatament anteriors a la sol·licitud. Tots estos documents hauran de presentar-se degudament autoritzats i postil·lats o legalitzats i, si és el cas, traduïts, havent de ser la traducció jurada. En la compareixença personal o a través del seu representant legal el requeridor haurà d'asseverar sota la seua responsabilitat davant del notari autoritzant la certesa dels fets en què es funda la seua sol·licitud de nacionalització.

Realitzada la compareixença de l'interessat, i examinats tots els documents probatoris aportats, el notari considerarà si creu o no justificada la condició de sefardita originari d'Espanya i l'especial vinculació amb Espanya del sol·licitant, expressant el seu juí sobre el compliment dels requisits previstos en l'article 1 i ho expressarà per mitjà d'una acta.

La dita acta estarà subjecta al que disposa el Reglament Notarial amb les particularitats següents:

a) El requeriment per a la instrucció de l'acta i la declaració pel notari sobre el compliment dels requisits previstos en l'article 1 es realitzaran en un mateix instrument, que s'incorporarà al protocol en la data i sota el número corresponents al requeriment inicial.

b) El notari valorarà les proves documentals pertinents entre les previstes en l'article 1 i, a la vista dels documents aportats i de la declaració del requeridor, farà constar si es complixen o no, al seu parer, els requisits legals.

c) Una vegada autoritzada, el notari remetrà una còpia electrònica de l'acta, en el format uniforme que determinarà mitjançant una resolució la Direcció General dels Registres i del Notariat, que serà remesa telemàticament a la Direcció General dels Registres i del Notariat.

4. Rebuda l'acta de notorietat, que donarà fe dels fets acreditats, la Direcció General dels Registres i del Notariat sol·licitarà preceptivament informes dels òrgans corresponents del Ministeri de l'Interior i del Ministeri de la Presidència, resoldrà de manera motivada i declararà, si és el cas, l'estimació de la sol·licitud.

5. La resolució dictada serà títol suficient per a la pràctica de la corresponent inscripció en el Registre Civil, previ compliment del requisit del jurament o promesa de fidelitat al rei i obediència a la Constitució i a les lleis exigit en la lletra a) de l'article 23 del Codi Civil, junt amb els altres que s'establixen en l'apartat següent. La Direcció General dels Registres i del Notariat remetrà d'ofici una còpia de la resolució a l'encarregat del Registre Civil competent per a la inscripció del naixement.

6. L'eficàcia de la resolució de concessió quedarà supeditada al fet que, en el termini d'un any comptat a partir de l'endemà de la notificació de la resolució a l'interessat, este complisca les següents condicions davant del registre civil competent per raó del seu domicili:

a) Sol·licitar la inscripció.

b) Aportar un nou certificat vigent acreditatiu de l'absència d'antecedents penals, legalitzat o postil·lat i, si és el cas, traduït.

c) Realitzar davant de l'encarregat del Registre Civil les manifestacions legalment procedents, relatives al jurament o promesa de fidelitat al rei i obediència a la Constitució i a les lleis.

L'incompliment per l'interessat de les anteriors condicions en el termini establert produirà la caducitat del procediment.

Disposició addicional primera. *Terminis.*

1. Els interessats han de formalitzar la seua sol·licitud en el termini de tres anys des de l'entrada en vigor de la present llei. El dit termini podrà ser prorrogat per acord del Consell de Ministres un any més.
2. Les sol·licituds d'adquisició de la nacionalitat espanyola regulades en la present llei hauran de ser resoltes en el termini màxim de dotze mesos des que haja tingut entrada en la Direcció General dels Registres i del Notariat l'expedient junt amb els informes previstos en l'apartat 4 de l'article 2.
3. Transcorregut el termini anterior sense que hi haja recaigut una resolució expressa, les sol·licituds hauran d'entendre's desestimades per silenci administratiu.

Disposició addicional segona. *Procediment electrònic i taxa per tramitació d'expedients.*

1. El Ministeri de Justícia regularà el procediment electrònic per a la tramitació dels procediments d'obtenció de la nacionalitat espanyola per residència, carta de naturalesa o dispensa.
2. El procediment per a la concessió de la nacionalitat espanyola per carta de naturalesa a què es referix la present llei meritara una taxa de 100 euros per la tramitació administrativa de cada sol·licitud. Constituïx el fet imposable de la taxa la sol·licitud d'iniciació del procediment per a obtenir la nacionalitat espanyola i hi estarà subjecte qui la sol·licite, amb independència del resultat del procediment.
La gestió de la taxa correspondrà al Ministeri de Justícia, que regularà com ha d'efectuar-se'n el pagament.

Disposició addicional tercera. *Circumstàncies excepcionals i raons humanitàries.*

Transcorregut el termini a què es referix l'apartat 1 de la disposició addicional primera, quan s'acrediten circumstàncies excepcionals o raons humanitàries, els sefardites que complisquen els requisits de la present llei, i acollint-se al seu procediment, podran sol·licitar l'obtenció de la nacionalitat espanyola, l'atorgament de la qual correspondrà al Consell de Ministres a proposta del Ministeri de Justícia.

Disposició addicional quarta. *Inscripcions en el Registre Civil.*

Per a les inscripcions que hagen de practicar-se en el Registre Civil com a conseqüència de la concessió de la nacionalitat espanyola per carta de naturalesa als sefardites d'origen espanyol que acrediten especial vinculació amb Espanya, d'acord amb el que disposa la present llei, serà competent l'encarregat del Registre Civil que ho siga per a la inscripció del naixement.

Disposició transitòria única. *Concurrència de procediments.*

1. Els que per complir els requisits previstos en la present llei estiguen inclosos en el seu àmbit subjectiu d'aplicació i, amb anterioritat a la seua entrada en vigor, hagen sol·licitat la concessió de la nacionalitat espanyola per carta de naturalesa a través del procediment ordinari i individualitzat sense haver rebut notificació de la corresponent resolució, podran optar per la continuació de la tramitació del seu expedient d'acord amb el procediment que es regula per mitjà d'esta llei i amb este fi ho sol·licitaran expressament i aportaran la documentació que es requerisca, d'acord amb el que preveu l'article 2, que no hagen ja aportat.
2. L'exercici de l'opció haurà de realitzar-se a través de la plataforma electrònica establida en la disposició addicional segona durant el termini assenyalat en l'apartat 1 de la disposició addicional primera. Realitzada l'opció, la tramitació del corresponent expedient de nacionalitat per carta de naturalesa, ja incoat, continuarà la seua tramitació d'acord amb les previsions substantives i procedimentals contingudes en esta llei, si bé l'interessat, personalment o per mitjà de persona autoritzada, podrà sol·licitar de la Direcció General

dels Registres i del Notariat el desglossament dels documents aportats en el seu moment a l'expedient per a incorporar-los ara a l'acta de notorietat i podrà també, personalment o per mitjà de persona autoritzada, completar l'expedient amb la documentació que es requerisca, d'acord amb el que preveu l'article 2, que no haja sigut aportada prèviament o atorgar nova acta notarial si fóra necessari. Totes les sol·licituds, incloses les d'opció, seran tramitades per l'orde de recepció dels documents i informes exigits.

Disposició final primera. *Modificació del Codi Civil.*

L'article 23 del Codi Civil queda redactat de la manera següent:

«Article 23.

Són requisits comuns per a la validesa de l'adquisició de la nacionalitat espanyola per opció, carta de naturalesa o residència:

- a) Que el major de catorze anys i capaç per a prestar una declaració per si jure o prometa fidelitat al rei i obediència a la Constitució i a les lleis.
- b) Que la mateixa persona declare que renuncia a la seua anterior nacionalitat. No necessiten este requisit els naturals de països mencionats en l'apartat 1 de l'article 24 i els sefardites originaris d'Espanya.
- c) Que l'adquisició s'inscriga en el Registre Civil espanyol.»

Disposició final segona. *Modificació del text refós de la Llei General de Drets de les Persones amb Discapacitat i de la seua Inclusió Social, aprovat pel Reial Decret Legislatiu 1/2013, de 29 de novembre.*

S'afeg una nova disposició addicional dotze al text refós de la Llei General de Drets de les Persones amb Discapacitat i de la seua Inclusió Social, aprovat pel Reial Decret Legislatiu 1/2013, de 29 de novembre, amb la redacció següent:

«Disposició addicional dotze. *Accés a la nacionalitat espanyola en condicions d'igualtat.*

Les persones amb discapacitat accediran en condicions d'igualtat a la nacionalitat espanyola. Serà nul·la qualsevol norma que provoqe la discriminació, directa o indirecta, en l'accés de les persones a la nacionalitat per residència per raó de la seua discapacitat. En els procediments d'adquisició de la nacionalitat espanyola, les persones amb discapacitat que ho necessiten disposaran dels suports i dels ajustos raonables que permeten l'exercici efectiu d'esta garantia d'igualtat.»

Disposició final tercera. *Supletorietat.*

En tot el que no està previst en la present llei serà aplicable amb caràcter supletori el que disposa la Llei 20/2011, de 21 de juliol, del Registre Civil i, a falta d'això, la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de Règim Jurídic de les Administracions Públiques i del Procediment Administratiu Comú i la Llei 11/2007, de 22 de juny, d'Accés Electrònic dels Ciutadans als Servicis Públics.

Disposició final quarta. *Habilitació.*

S'habilita el ministre de Justícia per a dictar les disposicions que siguen necessàries per a l'execució del que estableix esta llei.

Disposició final quinta. *Títol competencial.*

La present llei es dicta a l'empara de l'article 149.1.2a. de la Constitució Espanyola quant a nacionalitat.

Disposició final sexta. *Entrada en vigor.*

Esta llei entrarà en vigor l'1 d'octubre de 2015.

Per tant,

Mane a tots els espanyols, particulars i autoritats, que complisquen esta llei i que la facen complir.

Madrid, 24 de juny de 2015.

FELIPE R.

El president del Govern,
MARIANO RAJOY BREY